herpy

SALAMANDERE

Chinese Fire-bellied Newt

Cynops orientalis

Cynops orientalis er en liten, slank vannsalamander på 6-10 cm med svart rygg og en skarpt oransje til rød buk med svarte flekker. Arten kommer fra det østlige Kina, liker kaldt, rolig vann og er en av de vanligste salamanderne i akvarier. Den er lett å stelle når vannet holdes kjølig, og hunnen legger eggene enkeltvis i bladene på vannplantene.

Familie: Salamandridae Tidligere navn: *Hypselotriton orientalis; Triturus orientalis* **Mild hudgift**

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**6-10 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen og om natten**
Levevis	**Akvatisk**
Biotop	**Våtmark og temperert skog og eng**
Hudgift	**Mild** Vask hendene etter kontakt, og hold fingrene unna øyne og munn
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H for 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**14-20 °C**
Temperatur, natt	**12-18 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 15-25 cm
Vanntemperatur	**14-20 °C**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kosthold	**Insekter og mark/snegler**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Larver i vann**
Egglegging	**I vann**
Kjønnsmoden	**12-36 mnd.**
Egg per sesong	**10-236**
Klekking	**13-24 dager** ved 15-23 °C
Larvetid	**90-150 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Små vanndyr (dafnier, mygglarver)**
Yngelpleie	**Ingen**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Ikke vurdert (NE)**

Om arten

Cynops orientalis er en liten vannsalamander på 6-10 cm. Ryggen er svart, mørkebrun eller grålig, og bukside er rød til oransje med uregelmessige svarte flekker. Fargen fortsetter ofte som et rødt bånd på undersiden av halen. Halen er sidetrykt og brukes til å svømme med. Huden er forholdsvis glatt, halen har en avrundet spiss, og ørekjertlene bak hodet er tydelige. Enkelte dyr blir periodevis lyse, grå, beige eller svakt rødbrune, ofte med en svak oransje ryggstripe og mørk marmorering på sidene. Skiftet varer fra timer til måneder og har ingen kjent forklaring. Noen dyr blir permanent lyse.

Hannene blir under 8 cm og er slankere og mer kantete i tverrsnitt enn hunnene. De har en kortere hale med litt høyere finnekant og en oppsvulmet kloakkregion, som er mest utpreget i yngletiden. Hunnene er større og mer avrundede. Levealderen i fangenskap er ikke godt dokumentert; 10-15 år er et anslag.

Bukfargen kommer fra karotenoider i fôret og dannes ikke av dyret selv. Oppdrettede dyr som ikke får karotenrikt fôr, blir gule eller kremfargede på buken. Det har ingen betydning for helsen.

Arten ligner *Cynops pyrrhogaster* og forveksles ofte med den. *C. orientalis* er mindre, har glattere hud, flatere rygg og en rundere halespiss. Det er beskrevet to underarter, *C. o. orientalis* og *C. o. qianshan*, adskilt av Yangtze-elven, men de skiller seg nesten ikke fra hverandre, og uten kjent fangststed kan de ikke skilles. I 2009 ble de kinesiske artene flyttet til slekten *Hypselotriton*, men de fleste regner i dag bare *Hypselotriton* som en underslekt.

Huden skiller ut en mild gift som hovedsakelig består av tetrodotoksin. Den kan gi følelsesløshet eller irritasjon ved hudkontakt, særlig på slimhinner, og er bare farlig hvis den svelges i større mengder. Vask hendene før og etter at du har rørt ved dyrene eller vannet, og ikke rør ved øyne og munn.

Utbredelse og leveområde

Cynops orientalis er hjemmehørende i det østlige Kina og finnes i provinsene Jiangsu, Zhejiang, Jiangxi, Anhui og Hubei. Den er forholdsvis vanlig og utbredt i lavlandet og i fjellstrøk, og det er ingen kjente innførte bestander som inngår her.

> **Naturlig utbredelse:** Kina.

LEVEOMRÅDE

C. orientalis lever i kaldt, stillestående eller svakt rennende ferskvann: dammer, brønner, grøfter, rismarker og terrasserte marker samt små bekker og oversvømte marker i fjelldaler. Vannet ligger ofte i skyggen av gress og har gjørmete eller sandbunn med planterester og tett vegetasjon. Dyrene svømmer ofte opp mot overflaten og skyter aktivt fram og tilbake.

Arten yngler fra mars til juli, mest i april og mai, når vannet er 15-23 °C. Om vinteren går den i dvale. Om voksne dyr i naturen også tilbringer lengre perioder på land, vites ikke. De nyforvandlede ungene er landlevende.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Et akvarium på 60 × 30 × 30 cm (omtrent 50 liter) er nok til et par eller en liten gruppe på tre voksne. Større er bedre, særlig hvis dyrene holdes i gruppe. Akvariet skal være tett beplantet med undervannsplanter, mose og flytende planter, som dyrene setter stor pris på, og ha mange skjul av stein, røtter og tre. Bunnen kan være bar eller dekket av svært fin sand. Grus er uegnet, fordi dyrene kan svelge den og få tarmstans.

Et landområde er nødvendig, selv om arten er nesten rent akvatisk. Stablede steiner, en flytende kork eller en beplantet landdel som bryter vannflaten, er nok. Enkelte dyr går jevnlig på land, særlig om natten. Oppholder et dyr seg svært lenge utenfor vannet, er vannet ofte for varmt eller skittent, eller dyret er sykt; senk temperaturen, og sjekk vannkvaliteten. Nyinnkjøpte dyr kan nekte å gå i vannet i en periode, noe som ofte skyldes stress. Et landområde med bare 1-2 mm vann eller et sted der dyrene ikke kan komme helt tørre opp, får dem som regel til å vende tilbake til vannet.

Lokket skal slutte tett, for salamandere kommer ut gjennom de minste åpninger. Hold ikke arten sammen med større, aggressive amfibier.

TEMPERATUR

Vannet skal holdes på 14-20 °C. Arten tåler kortvarig opptil 25 °C om sommeren, men vannet bør ikke komme over 23 °C og må aldri komme over 26 °C. Mange problemer med arten skyldes at den holdes for varmt. Plasser akvariet i det kaldeste rommet, i en kjeller eller i et rom med kjøling, og bruk om nødvendig vifter eller kjøleaggregat for akvarier.

Om vinteren skal temperaturen ned til 5-15 °C, gjerne med kortere dagslengde. Egentlig dvale er ikke nødvendig, men den kalde perioden fremmer paringsatferden tydelig. Natten kan gjerne være litt kjøligere enn dagen. Dyr som blir på land lenge, er ofte et tegn på for varmt eller skittent vann.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Arten lever nesten helt i vann, så luftfuktigheten over vannet er ikke kritisk og er ikke målt for arten. Under et tett lokk med et landområde er den høy, omtrent 70-90 %. Landområdet må ikke tørke helt ut; hold det fuktig med mose og planter, slik at dyr som går på land, ikke tørker ut. Spraying er ikke nødvendig.

VANN OG VANNKVALITET

Vannstanden er 15-25 cm. Det gir nok dybde til å svømme og en kjølig vannmasse, men dyrene skal alltid ha lett tilgang til et landområde. Vannet skal være rent, og temperaturen 14-20 °C. Bruk springvann som er behandlet med et middel mot klor.

Et filter er valgfritt, men anbefales innstilt så svakt som mulig, fordi arten kommer fra stille vann og ikke klarer sterk strøm. Et svampfilter drevet av en luftpumpe er velegnet. Uten filter står plantene for en stor del av renseprosessen, og en del av vannet skal skiftes jevnlig, i tillegg til at det etterfylles. Fjern uspist fôr raskt, siden det forringer vannkvaliteten.

LYS OG UVB

Arten trenger ikke spesielt lys, og UVB er ikke nødvendig. Vanlig akvarielys er bare nødvendig hvis akvariet har levende planter, og det må ikke gjøre vannet varmere. Kortere dager om vinteren hører med til den kjølige perioden. Dyrene er aktive både dag og natt.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten er ikke kresen og spiser alt som beveger seg. Kosten bygger på meitemark, artemia og opptinte røde mygglarver. Varier med ferskvannsreker, tubifex, voksmøllarver og levende mygglarver. Krepsdyr som ferskvannsreker og dafnier er særlig viktige, for de gir karotenoider, som holder buken rød; røde mygglarver gjør det bare i liten grad. Nakensnegler kaster dyrene opp på grunn av slimet. Noen dyr tar kommersielt fôr til salamandere, mange ikke.

Voksne dyr fôres to til tre ganger i uken, mindre om vinteren. Fjern uspist fôr. Nyinnkjøpte dyr kan avvise fôr i flere dager, noe som er normalt.

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er aktiv, og dyrene kan holdes sammen i par eller små grupper. Under fôring blir de sterkt matmotiverte og kan bite hverandre i lemmer og haler. Gi derfor fôr flere steder i akvariet, og sørg for at alle rekker å spise. Utenom fôringen er dyrene ikke territoriale.

Dyrene bør helst ikke håndteres. Huden er sart og avgir en mild gift. Noen dyr er periodevis landlevende, særlig nyinnkjøpte, men de fleste vender tilbake til vannet når de har slått seg til ro.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er mindre og slankere, med kortere hale og en tydelig oppsvulmet kloakkregion i yngletiden. Hunnene er større og rundere. Dyrene blir kjønnsmodne etter 1-3 år, og ungene lever på land i den tiden.

PARRING

Arten yngler fra mars til juli, når vannet er 15-23 °C. Et fall til 5-15 °C om vinteren, kombinert med kortere dager, setter i gang paringsatferden om våren. Egentlig dvale er ikke nødvendig. Mange dyr yngler ikke fordi de holdes for varmt.

Hannen jager hunnen, vifter med halen mot henne og biter av og til. Hunnen tar deretter opp hannens spermpakke.

EGG OG LARVER

Hunnen legger eggene enkeltvis på vannplanter og folder om mulig bladet over egget, slik at det skjules. Hun legger i gjennomsnitt knapt tre egg om dagen og i løpet av sesongen 10-236 egg, i gjennomsnitt omtrent 96. Omtrent 74 % klekkes. Eggene bruker 13-24 dager på å klekkes ved 15-23 °C.

Flytt eggene til et eget basseng på omtrent 5 liter, siden de voksne ellers spiser egg og larver. Blader med egg kan legges direkte i bassenget. Larvene klekkes med ytre gjeller og skal fôres med levende fôr: dafnier og andre små vanndyr. Når larvene er omtrent 2 cm, tar de ofte opptint fôr, men det er ikke sikkert.

METAMORFOSE

Larvene vokser i vann i omtrent 3-5 måneder; tallet er lånt fra *C. pyrrhogaster*. Metamorfosen viser seg ved at gjellene skrumper, og dyret forlater vannet. Hold larvene så lenge som mulig i vannet, for dyrene krymper under forvandlingen, og jo større larven er, desto større og lettere å oppfostre blir de unge. Nyforvandlede dyr er som regel omtrent 3 cm, men noen er helt nede på 2 cm.

Når forbeina er kommet og gjellene forsvinner, skal dyrene ha et landområde eller en lav vannstand, slik at de ikke drukner. Nyforvandlede dyr er ofte vannsky og avviser fôr i noen dager mens forvandlingen avsluttes.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

OPPDRETT AV UNGER

De små ungene er sarte og ikke gode jegere. Oppfostring kan skje på land eller halvt i vannet. På land holdes de i et naturlig terrarium med fuktig jordlag, mose og bladstrø, der spretthaler og skrukketroll formerer seg og alltid er tilgjengelige, eller på kjøkkenpapir, der man kan følge hvert dyr og håndfôre med pinsett. Skift papiret når det blir skittent.

Halvt i vannet holdes de i et lite basseng med 1-3 cm vann, mange vannplanter som javamose og lett tilgang til land. Det kan fremskynde veksten, men ikke alle dyr venner seg til det, og det er risiko for drukning. Tving aldri unger til å leve i vann.

Fôr daglig til dyrene er omtrent 4 cm, og deretter annenhver dag. Egnet føde er spretthaler, bananfluer, hvitorm, små meitemark, bittesmå sirisser og skrukketroll. I vann tas dafnier og andre små krepsdyr. Sorter dyrene etter størrelse, siden de største kan spise de minste.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør når vannet er kjølig og rent. De hyppigste problemene er:

- For høy temperatur. Det gir stress, dårlig appetitt, sopp- og bakterieinfeksjoner og kan være dødelig.
- Dårlig vannkvalitet. Råtnende fôr og gamle planter gir bakterie- og soppinfeksjoner på huden.
- Tarmstans etter inntak av grus. Bruk bar bunn eller fin sand.
- Dyr som blir værende på land og nekter å gå i vann. Sjekk vann og temperatur, og gi et landområde der dyret ikke kan komme helt tørt opp.

Arten kan, som asiatiske salamandere generelt, bære Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*), en soppsykdom som er dødelig for mange salamandere, uten selv å vise tegn. Sett nye dyr i karantene i flere uker, bruk eget redskap til hvert akvarium, og vask hendene mellom akvarier. Slipp aldri ut dyr eller vann i naturen. Søk dyrlege med kunnskap om amfibier hvis dyr avmagres, får sår eller hvite belegg, svulmer opp eller har uvanlig atferd.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.